

LBRIS

We know
books

DUMITRU CHISĂLIȚĂ

Impactul războiului din Ucraina asupra sectorului energetic din România și Europa



EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ

1. Introducere	4
2. Conflictul din Ucraina a aruncat în aer, aparenta stabilitate energetică a Europei. Aceasta este poza prezentată și foarte ușor acceptată în prezent	5
3. Bumerangul prețurilor mari, sursă de venituri la bugetele statelor.....	7
4. Obsesia dependenței de energia rusească a Europei	10
5. Reconfigurarea hărții mondiale a resurselor. Europa între independența de Rusia și dependența de China.	13
6. Măsurile UE pentru salvarea Europei de criza gazelor, măsuri de prăbușire a principiilor care au stat la baza constituirii UE	17
7. Green Deal, o împachetare frumoasă și liniștitoare a realității crude cu care se confruntă Europa – criza resurselor energetice.....	24
8. Principalele alternative la sursele de energie rusești.....	28
9. Rolul și potențialul tehnologiilor „verzi”	32
10. Revitalizarea dimensiunii nucleare	34
11. Tranzițiile energetice începute și creșterea criminalității, inclusiv cibernetice, impun un mix energetic securitar	36
12. Paradoxul unei crize ce nu trebuie risipită	40
13. Securitate energetică versus Independență energetică	44
14. Cum putem să reducem dependența României de importuri?	49
15. România, de la un posibil HUB regional la o țară de subzistență energetică?	54
16. Sistemul actual de gaze din România a fost construit în ultimii ani astfel încât să nu poată funcționa fără importuri de gaze	56
17. Cum și-ar putea asigura România echilibrul social, cel energetic și cel de mediu?	70

Anul 2022 a fost un an complicat pentru energie, plin de provocări și cu multiple premiere. Acestea sunt legate în mod inevitabil de conflictul din Ucraina. Punctual acestea sunt:

- oprirea fluxului de gaze către Europa de Vest;
- prețul istoric maxim pentru gaze naturale și energie electrică;
- reducerea semnificativă a fluxului de țiței din Federația Rusă către UE;
- suspendarea parțială a liberalizării pieței de gaze și electricitate, aspect care este în opoziție cu principiul pentru care s-a înființat și dezvoltat UE – „*libera circulație a mărfurilor și a persoanelor*”;
- atingerea maximului de GNL important;
- admiterea faptului că „există viață” și fără energia din Rusia.

Securitatea energetică este un concept care a făcut carieră în discursurile politice din ultimul deceniu, dar la nivel pragmatic măsurile luate nu au reflectat un nivel echivalent de ambiție. Într-un sens pragmatic, securitatea energetică presupune furnizarea de alternative la sursele și rutele de aprovizionare, precum și integritatea infrastructurii specifice de transport. Declanșarea războiului din Ucraina a pus pe ordinea de zi cea mai spinoasă problemă, și anume identificarea surselor care ar reduce semnificativ dependența de gazul rusesc. Există un decalaj aparent de netrecut între dezideratele politice și realitățile tehnice și financiare pragmatice, cel puțin dacă operăm cu scenariu pe termen scurt.

În ceea ce privește dependențele, România este unul dintre statele care beneficiază de un context net favorabil față de anumite țări din Uniunea Europeană sau cu media la nivel comunitar. Cu toate acestea, este necesară o strategie comună, coerentă și realistă pentru ca tranziția să aibă loc fără costuri dramatice sau să afecteze structural economia europeană.

În acest context, este oportună o înțelegere profundă a cauzelor care au condus la situația de astăzi, deosebit de complicată și ingrată, atât din perspectivă geopolitică, cât și o necesitate imperioasă de a evidenția particularitățile arhitecturii sectorului energetic:

- stabilitatea energetică a Europei înainte de februarie 2022;
- nu există conflicte fără miză privind resursele;
- importanța diferențierii între Green Deal, ca proiect mediatic și cel strategic;
- principalele alternative la sursele de energie rusești;
- rolul și potențialul tehnologiilor „verzi”;
- revitalizarea dimensiunii nucleare;
- între independența și securitatea energetică a României.

2. Conflictul din Ucraina a aruncat în aer aparenta stabilitate energetică a Europei. Aceasta este poza prezentată și foarte ușor acceptată în prezent

O analiză la rece a situației în care se gasea Europa dinaintea conflictului din Ucraina arată adevăratele cauze ale situației care au determinat criza energetică post începerii conflictului:

- dependența Europei de energia primară din import (70%) și mai ales a energiei dintr-o singură sursă de import (27% din Rusia) era extrem de periculoasă, dar nu a fost corect abordată;
- abordarea pur teoretică a problemelor energetice și încercarea de impunere unui singur profil energetic la nivelul tuturor țărilor a fost o eroare ținând seama de eterogenitatea cu care se confruntă diverse țări din UE (culturală, comportamentală, socială, tehnologică, financiară etc);
- lobby-ul desfășurat la Bruxelles, dar și la nivelul unor guverne, cu scopul de a vinde produse și servicii, a determinat derapaje puternice de la normalitatea activităților din domeniul energiei (investiții inutile care trebuiau să fie optimizate ulterior, activități de exploatare și mentenanță întârziate sau nerealizate);
- desconsiderarea față de Rusia. Europa invocând contractele pe gaze semnate pe termen lung cu Rusia cu prețuri care în anul 2021 au fost în medie de cca. 22 euro/MWh, pe de o parte și pe de altă parte invocând formarea prețului de piață, vânzarea gazelor cu prețuri de vânzare a gazelor format după LNG, al cărui nivel mediu în 2021 a fost de cca. 91 Euro/MWh;
- lăcomia europenilor, care au dorit să profite de achiziția gazelor ieftine și vânzarea lor la prețuri mari;
- lipsa funcționării „Mâinii invizibile”, datorată unei liberalizări nepregătite și prost manageriate, nenaturală, care s-a constituit într-o oază a „băieților deștepți” care pot obține venituri mari cu eforturi mici;
- guverne care s-au complăcut în a deveni „băieți deștepți în energie”, îndestulându-se dintr-o fiscalitate energetică excesivă pentru construcția

unui aparat de stat supradimensionat și excesiv birocratizat;

- supraaprecierea posibilității de utilizare exclusivă a surselor regenerabile;
- greutatea acceptării gazului și a energiei nucleare drept combustibile de tranziție;
- neinclusiunea unor noi tehnologii cum ar fi SMR-urile în dezvoltarea sectorului energetic.

În acest context, deloc întâmplător apar acțiuni (mediate sau de instigare socială) de hărțuire a unor noi tehnologii: hidrogen, SMR, gaze neconvenționale etc.

Hidrogenul este un gaz care prezintă pericol în anumite condiții ca și alte gaze, cum ar fi gazele naturale sau LPG. Proiectarea și utilizarea corespunzătoare a acestuia îl pot face la fel de sigur precum gazele naturale.

Gazele neconvenționale sunt gaze similare cu gazele naturale pe care le folosim, doar că datorită modului de formare în scoarța terestră presupun câteva operații suplimentare față de exploatarea realizată în România de 113 ani. Aceste operații nu folosesc cianuri sau alte substanțe periculoase, fiind aceleași substanțe care se folosesc de zeci de ani în România la forarea sondelor.

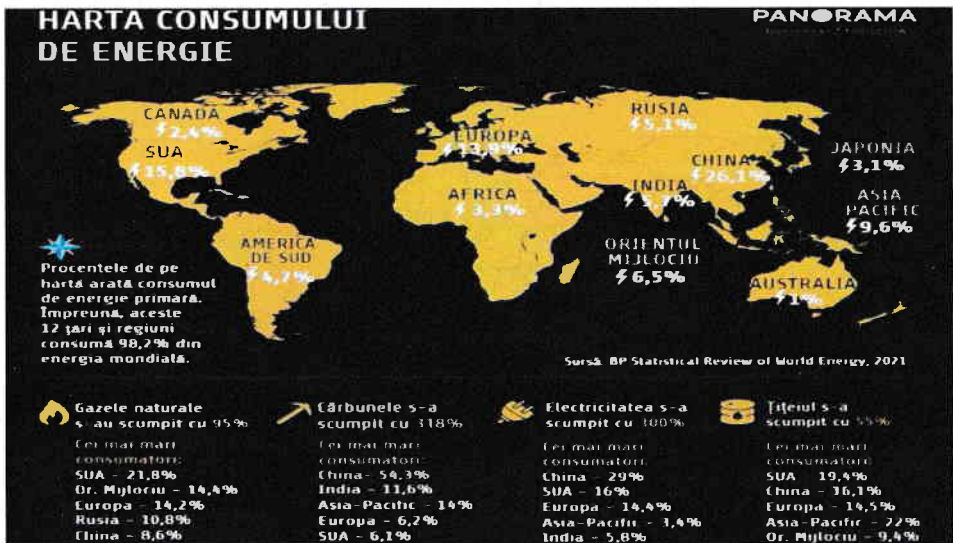
SMR-urile sunt minireactoare nucleare, care se folosesc pentru producerea de energie electrică pe bază nucleară de 67 de ani. Falsele idei aruncate și susținute că aceste minireactoare nu sunt sigure, nu sunt încă folosite în nicio țară, că un reactor nu poate fi construit prima oară într-o altă țară, nu au nicio susținere științifică. Respectând la sânge toate etapele de autorizare, respectarea condițiilor severe de securitate, le face la fel de sigure ca și centralele atomice care funcționează în lume de 68 de ani.

Respingerea acestor tehnologii ar fi o greșeală mare pentru europeni (pentru români chiar mult mai mare decât greșelă realizată în blocarea exploatarea de gaze din Marea Neagră), greșeala care ar fi vizibilă doar atunci când ar fi prea târziu și întunericul ar putea coborî peste Europa.

3. Bumerangul prețurilor mari, sursă de venituri la bugetele statelor

În anul 2021, prețurile diferitelor forme de energie au crescut, față de anul 2020, pe întreg mapamondul la un nivel extrem. Acest aspect a fost pus pe seama creșterii cererii de energie. A fost o explicație ușor acceptată și practic a trebuit să apară un conflict, ca să conștientizăm impactul acestor creșteri (sursa BP):

- 318% creșterea prețului la cărbune;
- 300% creșterea prețului la energie electrică;
- 95% creșterea prețului la gaze;
- 55% creșterea prețului la petrol;
- 52% creșterea prețului la uraniu.



Sursa: Panorama Business of Tomorrow

Declanșarea războiului, chiar în lipsa unor tulburări ale fluxurilor de aprovizionare cu energie, în lipsa unor crize, în lipsa unor creșteri ale cererii de energie, a unor temperaturi extreme etc., a adus un alt fenomen, o explozie mare a prețului pe parcursul celor 12 zile de război (sursa *Trading Economics*):